

Universitetet i Oslo

Revidering av akkreditert mastergradsstudium i rettsvitenskap

NOKUTs rapporter
ISSN [1501-9640]



Forord

Komiteen for revidering av akkreditering av mastergradsstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo legger med dette fram sin rapport.

Komiteen takker Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo for all imøtekommenhet ved institusjonsbesøket.

Thomas Wilhelmsson, professor (leder)
Helsingfors universitet

Páll Sigurðsson, professor
Íslands universitet

Tore Bråthen, professor
Handelshøyskolen BI

Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen, student
Universitetet i Bergen



Innholdsfortegnelse

FORORD	2
A) BAKGRUNN OG GRUNNLAG FOR VURDERINGEN	4
B) SAMMENDRAG.....	5
C) STUDIETS MÅL	7
STUDIETS PROFIL.....	7
D) SAKKYNDIGES VURDERING I HENHOLD TIL NOKUTS FORSKRIFT	8
1. STUDIET SKAL OPPFYLLE DEPARTEMENTETS FORSKRIFT OM KRAV TIL MASTERGRAD JF § 2-2 (1).	8
2. DET SKAL FORELIGGE EN PLAN FOR STUDIET JF § 2-2 (2).....	10
3. INSTITUSJONEN SKAL HA ET STABILT FAGMILJØ KNYTTET TIL STUDIET JF § 2-2 (3). 21	
4. INFRASTRUKTUREN SKAL VÆRE TILPASSET ORGANISERING OG UNDERVISNINGSFORM OG RELATERES TIL STUDIETS MÅL JF § 2-2 (4).....	27
5. INSTITUSJONEN SKAL DELTA AKTIVT I INTERNASJONALT SAMARBEID INNENFOR FAGOMRÅDER MED RELEVANS FOR STUDIET JF § 2-2 (5).	31
6. DET SKAL VÆRE ORDNINGER FOR INTERNASJONALISERING PÅ STUDIET JF § 2-2 (6).32	
7. INSTITUSJONEN SKAL REDEGJØRE FOR HVORDAN STUDIET KVALITETSSIKRES I INSTITUSJONENS SYSTEM FOR KVALITETSSIKRING JF § 2-2 (7).....	34
E) FAGLIG NIVÅ OG DOKUMENTERTE RESULTATER	38
F) KONKLUSJON.....	40
G) ANBEFALINGER FOR VIDERE UTVIKLING	41
H) APPENDIKS	43

A) BAKGRUNN OG GRUNNLAG FOR VURDERINGEN

Bakgrunn

NOKUTs styre vedtok 20. juni 2005 å iverksette en revidering av alle mastergradsstudier og ph.d.-studier i rettsvitenskap. Formålet med revidering av akkrediterte master- og doktorgradsstudier innenfor rettsvitenskap er

- å undersøke om studiet tilfredsstillende gjeldende standarder og kriterier.
- å bidra til å utvikle kvaliteten i studiene.

Kort beskrivelse av institusjonen

Det juridiske fakultet er ett av de fire opprinnelige fakultetene ved Universitetet i Oslo. Det er inndelt i Institutt for kriminologi og rettssosiologi, Institutt for offentlig rett, Institutt for privatrett, Nordisk institutt for sjørett, Norsk senter for menneskerettigheter, og Senter for europarett

Flere av instituttene ved Det juridiske fakultet er plassert i de historiske bygningene i sentrum av Oslo, hvor norske jurister har fått sin utdanning siden bygningene stod nye i 1852. Fakultetet holder dessuten til i Domus Nova, i den gamle Helserådsbygningen på St. Olavs plass.

En rekke fag sorterer under Det juridiske fakultet. Det dreier seg om tradisjonelle rettsdogmatiske fag og relativt sett nyere områder som rettssosiologi, kriminologi, rettsøkonomi og rettsinformatikk.

Grunnlaget for vurderingen

NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studier legges til grunn for evalueringen. Det skal legges vekt på utdanningens faglige nivå og dokumenterte resultater. Den sakkyndige vurderingen baseres på indikatorer for faglig nivå og dokumenterte resultater sammen med selvevalueringen og institusjonsbesøket. Kandidatundersøkelsen er lagt vekt på i liten grad, da denne undersøkelsen har flere svakheter, blant annet en relativt lav svarprosent (35 %). Kandidatene som svarte på denne, hadde dessuten fulgt den gamle studiemodellen. Kandidatundersøkelsen er derfor kun brukt til å underbygge funn som baserer seg på andre kilder.

Komiteen har basert vurderingen på Det juridiske fakultets forskrifter i samsvar med selvevalueringen, men fakultetet har i brev av 31.08.07 opplyst om at forskriftene er erstattet av programplan og tilhørende utfyllende regler.

Organisering av rapporten

Rapporten er disponert i henhold til mal for selvevaluering og NOKUTs forskrift § 2.3 Standarder og kriterier for akkreditering av mastergradsstudier.

B) SAMMENDRAG

Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra NOKUT av en sakkyndig komité som består av professor Thomas Wilhelmsson (komiteens leder), professor Tore Bråthen, professor Páll Sigurðsson og student Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen. Komiteen har vurdert om mastergradsstudiet i rettsvitenskap ved Universitet i Oslo fortsatt oppfyller kriteriene for akkreditering fastsatt i *Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning*, vedtatt av NOKUT 25.01.2006. Vurderingen bygger hovedsakelig på Det juridiske fakultets selvevaluering og informasjon som kom fra lærere, studenter og administrasjonspersonale under intervjuer ved komiteens besøk på fakultetet.

Mastergradsutdanningen i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo er et tradisjonelt juridisk studium, og undervisningsopplegget skiller seg ikke vesentlig fra den gamle studiemodellen. Det er et femårig integrert mastergradsstudium, med sterk fokusering på norsk rett. Studentenes frihet og ansvar for egen læring er lagt vekt på i utdanningen.

Komiteens mener at studiet oppfyller *NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studier på høyere grads nivå*. Departementets forskrift om krav til mastergrad er oppfylt. Vilkåret om at det skal foreligge en plan for studiet, og alle kravene som stilles til studieplanen, er også oppfylt. Videre anser komiteen fakultetet for å ha et stabilt fagmiljø knyttet til studiet, og for å oppfylle alle kriteriene knyttet til fagmiljøet. Infrastrukturen er tilpasset organisering og undervisningsform, og relateres til studiets mål. Komiteens oppfatning er også at fakultetet deltar aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet. Tilstrekkelige ordninger for internasjonalisering foreligger. Fakultetet har dessuten redegjort for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring.

Komiteen fikk et inntrykk av at mastergradsutdanningen ved fakultetet har både sterke og svake sider. Fakultetet er stort, og har bred faglig kompetanse og høyt kvalifisert personale tilknyttet studiet. Det har god kontakt med utlandet, med blant annet et stort antall samarbeidsavtaler. Mastergradsstudiet har dessuten mange utenlandsstudenter, og det er også mange av fakultetets studenter som har studieopphold i utlandet. Komiteen vil også trekke fram fakultetets bibliotek, som er av meget høy kvalitet, både når det gjelder utvalg og tjenester.

Komiteen oppfattet imidlertid på den andre siden at fakultetet tar et begrenset ansvar for studentene. Dette svarer dårlig til de krav som i dag bør stilles til en pedagogisk oppbygd studieordning. Det kan medføre at studiene blir sterkt eksamensinnrettede, i stedet for læringsorienterte, og at nye undervisningsformer som stiller aktivitetskrav til studentene, blir vanskelige å gjennomføre. Det leder også til en relativt dårlig vekselvirkning mellom studenter og lærere ved fakultetet.

Stemningen blant ledelsen og de ansatte tilknyttet til mastergradsstudiet var preget av ressurssituasjonen som gjør det påkrevd med kutt i kostnader.

Etter komiteens mening bør fokuset på internasjonalisering bli sterkere, blant annet når det gjelder pensum og i forhold til de norske studentenes deltakelse i engelskspråklige valgemner.

Komiteen mener det kan være en fordel med hensyn til læringsutbyttet å innføre flere obligatoriske elementer, slik at studentene blir mindre eksamensinnrettet. Fordelingen av obligatoriske fag og valgemner framstår dessuten som skjev. Videre bør fakultetet vurdere å gå over til en 3+ 2 Bologna-struktur for studiene. Dette ville gi større rom for fordypning, progresjon og internasjonalisering.

C) STUDIETS MÅL OG PROFIL

Studiets mål

Mastergradsstudiet er et profesjonsstudium.

Det framgår av programplanen for masterstudiet at: ”Målet for studieprogrammet er å gi de ferdige kandidatene solid grunnlag for å utøve de sentrale juridiske yrkene som finnes i domstolene, forvaltningen, næringslivet og advokatprofesjonen, særlig i Norge, men også internasjonalt. Jurister deltar i løsningen av mange viktige samfunnsoppgaver og studieprogrammet bør derfor tiltrekke studenter som reflekterer det samfunnsmessige mangfold i dagens Norge.

Den viktigste ferdigheten som skal oppøves er å lære å stille, analysere og løse spørsmål etter gjeldende rett. I tillegg må kandidatene ha god forståelse av og gode kunnskaper i en del sentrale rettsområder med ulike metodiske krav. Videre skal studieprogrammet oppøve evnen til kritisk å vurdere hvordan rettsspørsmål bør løses, som grunnlag for å kunne delta i utforming av lovgivning og kontrakter, og for å kunne ta standpunkt til godheten av gjeldende rett. Dette krever også en viss kunnskap om rettens samfunnsmessige sammenhenger. Et solid grunnlag for å utøve ulike juridiske yrker fordrer bevissthet om og gode holdninger til profesjonsetiske problemstillinger. Endelig skal studieprogrammet oppøve ferdighet i å framstille og formidle juridiske resonnementer, løsninger og råd i et enkelt, men like fullt godt og presist språk, både til andre juridiske yrkesutøvere og til rettsrådssøkende uten spesielle forkunnskaper.”

Studiets profil

Studiets profil følger den tradisjonelle modellen for juristutdanning. Det er et femårig integrert mastergradsstudium, med sterk fokusering på norsk rett.

Den nye studiemodellen er relatert til den gamle, med få obligatoriske aktiviteter, betydelig færre enn ved de to andre juridiske fakultetene. Det legges vekt på studentenes frihet og ansvar for egen læring. Studentenes læringsresultat kontrolleres gjennom eksamen etter hver avdeling.

Den frie studieordningen åpner også fakultetet for et betydelig antall privatister.

D) SAKKYNDIGES VURDERING I HENHOLD TIL NOKUTs FORSKRIFT

1. Studiet skal oppfylle departementets forskrift om krav til mastergrad jf § 2-2 (1).

Forskrift om krav til mastergrad av 12.01.2005 § 4 første punktum sier at sier at: ”Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 300 studiepoengs (5 års) omfang, inkludert selvstendig arbeid i henhold til § 6.” Forskriften § 6 annet til femte ledd sier at: ”I mastergrad etter § 4 skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 20 studiepoeng. Omfanget av det selvstendige arbeidet skal ikke overstige 60 studiepoeng. Det selvstendige arbeidet skal vise forståelse, refleksjon og modning. Institusjonen fastsetter nærmere regler om det selvstendige arbeidet, herunder omfang, vurderingsform og om arbeidet skal utføres individuelt eller av flere studenter.”

Beskrivelse

Masterstudiet i rettsvitenskap har et omfang på 300 studiepoeng, og inkluderer et større selvstendig arbeid på 30 eller 60 studiepoeng.

Studietiden ble redusert fra seks til fem år i forbindelse med at masterstudiet ble innført. Dette er en tilpasning til Bologna-modellen. Men fakultetet har ikke fulgt opp Bologna-modellen fullt ut med en struktur med et treårig bachelorgradsstudium og et toårig mastergradsstudium. Rettsvitenskapsstudiet ved UiO er altså et integrert mastergradsstudium. Det er kun ett år med valgfag.

Vurdering

Fraværet av et bachelornivå er problematisk med hensyn til internasjonalt utbytte og horisontal bevegelse, det vil si muligheten for å flytte fra en institusjon til en annen i løpet av studiet.

Videre framstår fordelingen av studiene i obligatoriske fag og valgfrie deler som skjev, da fire av de fem årene er obligatoriske.

I forhold til internasjonalisering ville en fullt ut gjennomført Bologna-modell være en fordel. Ved å ha en masterdel med stor grad av valgfrihet, kan studentutveksling lettere gjennomføres.

Fakultetsledelsen opplyste under institusjonsbesøket at en mer markert oppdeling av studiet er en gammel problemstilling, men at den ikke på alvor har overveid å dele studiet inn i et bachelorgradsstudium og et mastergradsstudium. Den ser det som vanskelig å gjennomføre dette, særlig innenfor dagens studieordning.

Komiteen mener at fakultetet bør overveie muligheten for å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene. Komiteen er kjent med at dette har vært vurdert ved andre norske læresteder for juridiske fag. Om man finner det mulig å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, bør strukturen imidlertid gjennomføres reelt, slik at basiskunnskapen i de vesentlige emnene gis i bachelor-delen, mens masterstudiene primært blir en fordypning, med høy grad av valgfrihet.

Da departementets forskrift gir mulighet for et integrert mastergradsstudium, fyller den nåværende studieordningen likevel forskriftens krav. Det samme gjelder kravene til selvstendig arbeid.

Konklusjon på punkt 1.

Studiet oppfyller departementets forskrift om krav til mastergrad, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (1).

2. Det skal foreligge en plan for studiet jf § 2-2 (2).

- Studiet skal ha et dekkende navn.
- Av planen skal det fremgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r).
- Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå.
- Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det fremgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse.
- Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning.
- Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål.
- Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet.
- Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode.
- Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt og skal være egnet for å nå studiets mål.
- Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

2.1. Studiet skal ha et dekkende navn

Beskrivelse

Studiets navn er masterstudiet i rettsvitenskap.

Vurdering

Navnet er det normale for en juridisk utdanning, og det er dekkende.

2.2. Av planen skal det fremgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r)

Beskrivelse

Studiet omfatter: Examen philosophicum, innføring i juridisk metode, inngåelse og tolking av avtaler, familie- og arverett, fast eiendoms rettsforhold, kjøpsrett, erstatningsrett, examen facultatum, statsforfatningsrett, internasjonal rett (alminnelig folkerett, EØS-rett og internasjonale menneskerettigheter), forvaltningsrett (alminnelig forvaltningsrett, velferdsrett og miljørett), fullmakt og ugyldighet i avtaleforhold, kontraktsrett, tredjemannsvern (konkursrett, dynamisk

tingsrett og oversikt over panterett og tvangsfullbyrdelse), selskapsrett, rettshistorie, rettskildelære, semi-obligatoriske perspektivfag (rettssosiologi eller rettsøkonomi), skatterett, strafferett, straffeprosess og sivilprosess.

I tillegg til disse obligatoriske fagene, kommer valgfrie fag. Omleggingen fra et seks års profesjonsstudium til et femårig masterstudium som følge av kvalitetsreformen, har særlig redusert den valgfrie delen.

Studiets fagområde er summen av ovennevnte fag (rettsvitenskap i vid forstand).

Vurdering

Fagområdet er i samsvar med det som er vanlig ved rettsvitenskapelige studier. Studiet av de sentrale rettsområdene kan sies å utfylle kjerneområdene. Det framgår dermed av planen hva som er studiets fagområde og kjerneområder.

2.3. Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå

Beskrivelse

Opptak til masterstudiet i rettsvitenskap følger av *Forskrift om opptak til universiteter og høyskoler av 10. oktober 2005*. Konkurransen om studieplassene på masterstudiet er stor. Det tas inn studenter til studiet to ganger i året. Antallet primærseekere til høstsemesteret 2007 var 1996 på 295 plasser, mens det til vårsemesteret 2008 var 411. Fakultetsledelsen opplyste ved institusjonsbesøket at forskjellen i antall seekere på høst- og vårsemesteret ikke innebærer at det er lavere nivå på studentene som blir tatt inn i vårsemesteret.

Ifølge tall fra hjemmesidene til Samordna opptak var poenggrensa ved inntaket høsten 2007 på 56,0 (primærvitnemål).

Vurdering

Antallet seekere er stort. Dette tilsier at det er godt nivå på studentene.

Opptakskravene er – slik det vanlig både ved juss- og andre studier i Norge – basert på eksamenskarakterene fra videregående skole med tilleggspoeng. Selv om det kan diskuteres i hvilken grad disse gir et adekvat uttrykk for hvor egnet seekerne er til å studere juss, må det konstateres at systemet har lang tradisjon og stor utbredelse, og kravet om at opptakskriteriene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå må anses for oppfylt.

2.4. Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det fremgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse

Beskrivelse

Det vises til målbeskrivelsen i punkt C om mål og profil ovenfor (s. 7).

Vurdering

Målbeskrivelsen er ganske lik som for de andre juridiske fakultetene i Norge. Den gir en god beskrivelse av hvilke yrker utdanningen er innrettet mot, og den gir også klart uttrykk for hvilke ferdigheter, forståelse og kunnskaper, evner og holdninger som skal oppøves og utvikles gjennom studiet.

Om utdanningen også er innrettet mot juridisk forskning og undervisning, fremgår derimot ikke eksplisitt av målbeskrivelsen og dette omfattes neppe av de øvrige formuleringene i målbeskrivelsen. Målbeskrivelsen sier ikke noe om hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier.

Målbeskrivelsen sier for øvrig heller ikke mye om hva dagens arbeidsmarked krever av jurister. Til å være særlig operativ, er målbeskrivelsen for bred.

Da de juridiske fakultetene også har en rolle som bærer og formidler av landets rettskultur, kunne også dette med fordel vært med i målbeskrivelsen. Det er ikke noen motsetning mellom rollen som bærer og formidler av landets rettskultur, og målet om å utdanne jurister til det internasjonale arbeidsmarkedet. Den sistnevnte målsetningen kunne også vært vektlagt sterkere.

Etter komiteens oppfatning er studiets mål tilstrekkelig klart formulert, og det fremgår med tydelig nok hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium og kompetanse i forhold til yrkesutøvelse. Selv om målbeskrivelsen ikke sier noe om hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier, mener komiteen at studiet har en tilstrekkelig målbeskrivelse.

2.5. Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning

Beskrivelse

Studiets oppbygning fremgår av programplanen, derunder at studiet i det vesentlige består av obligatoriske emner, og at valgfrie deler er fordypningen i studieprogrammet. Graden av fordypning fremgår av de enkelte emnebeskrivelsene og læringskravene.

Studiet er inndelt i fem avdelinger, hver med normert studietid ett år, tilsvarende 60 studiepoeng.

1. avdeling inneholder:

Examen philosophicum (10 studiepoeng)
Innføring i juridisk metode (6 studiepoeng)
Inngåelse og tolking av avtaler (4 studiepoeng)
Familie- og arverett (13 studiepoeng)
Fast eiendoms rettsforhold (9 studiepoeng)
Kjøpsrett (9 studiepoeng)
Erstatningsrett (9 studiepoeng)

2. avdeling inneholder:

Examen facultatum (10 studiepoeng)
Statsforfatningsrett (10 studiepoeng)
Internasjonal rett - alminnelig folkerett (6 studiepoeng), EØS-rett (5 studiepoeng) og internasjonale menneskerettigheter (4 studiepoeng)
Forvaltningsrett - alminnelig forvaltningsrett (15 studiepoeng), velferdsrett (6 studiepoeng) og miljørett (4 studiepoeng)

3. avdeling inneholder:

Fullmakt og ugyldighet i avtaleforhold (5 studiepoeng)
Kontraktsrett (24 studiepoeng)
Tredjemannsvern - konkursrett (7 studiepoeng), dynamisk tingsrett (7 studiepoeng), og oversikt over panterett og tvangsfullbyrdelse (2 studiepoeng)
Selskapsrett (7 studiepoeng)
Rettshistorie (8 studiepoeng)

4. avdeling inneholder:

Rettskildelære (10 studiepoeng)
Semi-obligatorisk perspektivfag (rettssosiologi eller rettsøkonomi) (8 studiepoeng)
Skatterett (8 studiepoeng)
Strafferett (12 studiepoeng)
Straffeprosess (12 studiepoeng)
Sivilprosess (10 studiepoeng)

5. avdeling inneholder:

Juridisk valgemne - masternivå (15 studiepoeng)
Juridisk valgemne - masternivå (15 studiepoeng)
Spesialoppgave (30 studiepoeng eller 60 studiepoeng)

Vurdering

Oppbygningen av studiet fremgår av en fagoversikt som viser hvilke fag som inngår i hver avdeling, en fagbeskrivelse, læringskrav og oversikt over litteratur. Litteraturoversikten er til dels angitt som innføringslitteratur, hovedlitteratur og støttelitteratur, men denne inndelingen følges ikke konsekvent. Noen få steder er det som (hoved)litteratur angitt alternativ fremstillinger.

Fagoversikten synes å gi en tilfredsstillende oversikt over oppbyggingen av studiet med obligatoriske deler, bredde og fordypning.

Særlig kvaliteten på litteraturoversikten er noe varierende med hensyn til hvor omfattende og oppdatert oversiktene er. I noen tilfeller er det som (hoved)litteratur angitt bøker som ennå ikke forelå våren 2006. I den grad dette gir uttrykk for at det ikke foretas en faglig og uavhengig kvalitetskontroll av bøkene før de oppføres i litteraturoversiktene, synes det ikke betryggende. Det er videre noen steder påtagelig at litteraturoversiktene mangler henvisning til aktuell litteratur skrevet av forfattere med tilknytning til andre læresteder enn Universitetet i Oslo.

Valgfriheten er relativt begrenset (et halvt år + masteravhandlingen). Som tidligere nevnt, burde det overveies å skjære ned på den obligatoriske delen, for å øke muligheten til valgfri fordypning.

Fakultetet tilbyr et stort antall valgemner (ca 50). Isolert sett er dette positivt, og det øker studentenes valgfrihet hva angår fordypningen. Komiteen vil likevel stille spørsmål ved om dette kan være riktig prioritering, sett i lys av at fakultetet har økonomiske ressursproblemer, og at valgfag er forholdsvis kostnadskrevende. Det kom også fram under komiteens besøk på fakultetet at det på flere av fagene er lav deltakelse. Fakultetet ser imidlertid også dette problemet selv, og vurderer å kutte ned i antallet.

Selv om studentene kan oppleve en strukturløshet, spesielt i begynnelsen av studiene, og mulighetene til fordypning er relativt begrenset, fremgår imidlertid studiets oppbygning av planen, slik det kreves i forskriften.

2.6. Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål

Beskrivelse

Fakultetet skriver i selvevalueringen at: *"Læringskrav og litteratur for de enkelte emner og disipliner innen emnene skal danne grunnlag for studentenes kunnskap og forståelse innen de sentrale rettsområder som dekkes av den obligatoriske delen av studiet (de fire første avdelingene). Studentens leseprosess må ses i sammenheng med den undervisningen som gis innen disse disiplinene, hvor formålet er å gi studentene så vel helhetsbildet som fordypning i til dels krevende detaljproblemstillinger innen rettsområdene."*

Fakultetet har gruppeundervisning som består av seminarer, kurs og problembasert læring. Denne undervisningen etterfølger som regel studentens leseprosess og forelesninger, eller starter noe senere enn forelesningene og forutsetter at studenten har tilstrekkelig faglig innsikt til å gå inn og anvende juridisk metode på stoffet. Studentene har også tilbud om å skrive og innlevere kurs- og fakultetsoppgaver.

Vurdering

De fag som inngår i studiet, er etter komiteens oppfatning langt på vei egnet til å sikre

kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål. Til tross for at fakultetet i målet for studiene sier at de ferdige kandidatene skal gis grunnlag for å utøve sentrale juridiske yrker også internasjonalt, framstår studiet imidlertid som veldig "norsk". Dette gjelder for det første innholdet i studiet, der den naturlige innretningen mot norsk rett kompletteres av få komparative og internasjonale innslag utover det som direkte følger av norske internasjonale forpliktelser. Det er bemerkelsesverdig at pensum i rettskildelære, hvor det redegjøres for "hvordan man går frem for å ta standpunkt til juridiske spørsmål" og som "er nøkkelen for å forstå juridisk tenkemåte" har avgrenset mot EØS-rettens betydning. For det annet gjelder det språket i pensum og undervisning. Pensumet i de obligatoriske fagene er på norsk, og det er få norske studenter som deltar på de engelskspråklige valgfagene. Til forskjell fra mastergradsutdanninger i andre emner, kan man i rettsvitenskap få sin mastergrad uten overhodet å konfronteres med materiale på fremmede språk. Det kunne vært en betydelig sterkere profilering på internasjonalisering, uten at man behøver å oppgi målet med å utdanne jurister med norsk rett som hovedferdighet. Arbeidsgiverne som komiteen intervjuet under institusjonsbesøket, signaliserte dessuten behovet for jurister som kan arbeide med engelske tekster. På dette punktet avviker imidlertid ikke Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo særlig fra de andre norske juridiske fakultetene.

Pensum er omtalt i punkt 2.5 foran. I tillegg kommer at studentene i forbindelse med institusjonsbesøket ga uttrykk for at de stort sett var fornøyd med pensum. Til tross for de svakheter som komiteen har påpekt, mener komiteen at pensum alt i alt er egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål.

Studentene var også hovedsakelig fornøyd med kunnskapen de fikk gjennom studiet. De påpekte likevel at undervisningsformene kunne bli bedre. Komiteen mottok under institusjonsbesøket et notat fra Juridisk studentutvalg (JSU). JSU skriver at de blant annet ønsker bedre kontakt mellom studenter og vitenskapelige ansatte, praksis som en del av studiet, en effektivisering av undervisningsressursene ved at undervisningstimer som benyttes til annet enn undervisning må reduseres, og mer varierte undervisningsformer. Videre var de bekymret for at innsparingstiltakene som var foreslått, ville få konsekvenser for studiekvaliteten.

Studentene har ikke obligatoriske aktiviteter bortsett fra eksamen, kurs i profesjonsetikk og veiledning på masteroppgaven. Studiemodellen legger opp til at studentene selv har et stort ansvar for egen læring.

Det fremkom under komiteens institusjonsbesøk at fakultetsledelsen og de ansatte på den ene side, og studentene på den andre, til dels hadde ulike oppfatninger om verdien av mangelen på obligatoriske aktiviteter i studiet. Mens ledelsen og de ansatte mente det var positivt at studentene hadde mye frihet og at det er viktig at studentene lærer å ta ansvar selv, kom det noe kritikk fra studentene mot denne frie modellen. Inntrykket komiteen fikk var at det finnes studenter som savner mer struktur, særlig på begynnelsen av studiet. Oppfatningen hos disse studentene var at man er svært avhengig faglig og psykososialt sett av å komme inn i en velfungerende kollokviegruppe. Det var etter disse studentenes mening tilfeldig om man kom med i en gruppe som fungerte, selv om det fra fakultetets side arrangeres kollokviegrupper som et tilbud til alle studentene på 1. avdeling. Komiteen oppfattet det også som at det er liten oppfølging av studenter som faller utenfor og ikke er med på noe av undervisningen.

Vektleggingen av studentenes ansvar, og den tilsvarende begrensningen av fakultetets ansvar, er i

samsvar med tradisjonen innenfor juridiske studier. Likevel svarer den dårlig til de krav som i dag bør stilles til en pedagogisk oppbygd studieordning. Det kan medføre at studiene blir sterkt eksamensinnrettede, i stedet for læringsorienterte, og nye undervisningsformer som stiller aktivitetskrav til studentene, blir vanskelige å gjennomføre. Lærere som har forsøkt seg på slik undervisning, fortalte også om dårlig studentoppslutning.

Når studiemodellen legger opp til at studentene selv har et betydelig ansvar for egen læring, kan dette være noe av årsaken til en relativt dårlig vekselvirkning mellom studenter og lærere ved fakultetet. Både kandidatundersøkelsen og studentintervjuene viste at studentene opplevde at de har dårlig kontakt med lærerstaben. I modellen er et også dårlig sammenkobling i den betydning at lærerne burde se hvilket læringsresultat deres undervisning gir.

Komiteen mener at fakultetet burde ta et større ansvar for studentenes læring og for oppfølging av studentenes progresjon. Dette innebærer også at man burde overveie å innføre obligatoriske elementer i studiet.

Alle faste lærere har obligatorisk kurs i pedagogikk. Når det gjelder de eksterne lærerne, var det stor forskjell på om de fikk veiledning i forbindelse med undervisningen. Men fakultetet har tatt tak i dette problemet, og er på vei mot en forbedring her.

Det kom også fram under institusjonsbesøket at det er en begrenset tradisjon for å diskutere undervisningen ved det juridiske fakultetet. Komiteen mener at dette er bekymringsfullt, og at det burde være et kontinuerlig fokus på undervisningen.

Det bør imidlertid bemerkes at kandidatene som ble uteksaminert fra studiet (i dets tidligere utforming), ble vurdert som godt utdannet av de arbeidsgiverne som ble intervjuet.

Selv om det er rom for forbedring, oppfyller pensum og undervisningen kravene i forskriften.

2.7. Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet

Beskrivelse

Avdelingene må som hovedregel tas i rekkefølge. Det eksisterer ikke noen klar rangering av vanskelighetsgraden på de obligatoriske fagområdene, men en del fagområder krever forkunnskaper fra andre områder. Lærestoffet per studiepoeng er i hovedsak det samme gjennom hele studiet, men ifølge fakultetets selvevaluering skjerpes kravet til generell oversikt og forståelse noe mot slutten av studiet. Studiet avsluttes med masteroppgaven, som stiller særlige krav til problemformulering, analyse, oversikt og modenhet..

Vurdering

Hovedtyngden av studiet er konsentrert om fag som tradisjonelt har vært regnet som henholdsvis privatrettslige og offentligrettslige. Det foreligger en klar faglig sammenheng mellom de forskjellige fagene som hovedtyngden av studiet er konsentrert om.

Den store obligatoriske delen, med emne etter emne på samme nivå, gjør at det ikke er noen klar økning i vanskelighetsgraden gjennom hele studiet. Dette er et vanlig problem for juristutdanninger. Ettersom forståelse i de fagene som kommer sent i studiet forutsetter en forståelse av fag som hører hjemme på en av de tidligere avdelinger, ligger det her en slags form for progresjon. Masteroppgaven innebærer dessuten en klar progresjon.

En økt grad av valgfrihet med større mulighet for fordypning, kunne forbedret situasjonen. Som tidligere framholdt, anbefaler komiteen at man vurderer dette.

Etter komiteens oppfatning foreligger det tilstrekkelig faglig sammenheng og progresjon i studiet.

2. 8. Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode

Beskrivelse

Fakultetet opplyser i selvevalueringen at masterstudiet i rettsvitenskap er et profesjonsstudium, der metoden er innrettet mot hvordan organer med kompetanse til å avgjøre tvister med bindende virkning for partene i konflikter går fram når de tar stilling til rettsspørsmål. Det sies videre at dette i hovedsak den samme metoden som rettsvitenskapelige forskere legger til grunn når de drøfter rettsspørsmål de lege lata og de lege ferenda. Lærebøkene som studentene benytter, er basert på en vitenskapelig analyse av rettskildematerialet, tilpasset for lærebokformål.

I tillegg kommer arbeidet med masteroppgaven, der studentene skal gjøre praktisk bruk av vitenskapelig metode, selv om det ikke stilles rettsvitenskapelige krav til den ferdige oppgaven. Av de som skriver masteroppgave, tilsettes ca 40 studenter per år i halv stilling som vitenskapelige assistenter ved fakultetets grunnenheter. Disse arbeider ofte tett sammen med veileder og andre deler av enhetens fagmiljø. Et av formålene med ordningen er å gi grunnlag for rekruttering til stipendiatstillinger ved fakultetet.

Vurdering

Det viktigste for kunnskap om vitenskapelig teori og metode, er masteroppgaven. Det er derfor viktig at veilederen selv har den nødvendige vitenskapelige kompetansen.

Det er avgjørende at det blir påsett at de eksterne veilederne har tilstrekkelig kvalitet og at de blir fulgt godt opp. Komiteen mener det kan være betenkelig at man anvender eksterne veiledere uten vitenskapelig kompetanse, men den ser at slike eksterne veiledere kan representere verdifull spisskompetanse innenfor sitt område. Med tanke på bruk av eksterne veiledere med begrenset erfaring med veiledning, er det viktig med tett oppfølging fra fakultetet. Etter komiteens oppfatning er det her rom for forbedringer. Komiteens inntrykk er at de eksterne veilederne ikke alltid får tilstrekkelig veiledning fra fakultetet, og at oppfølgingen kunne vært bedre. Fakultetet er imidlertid oppmerksomme på problemet, og planlegger et sentralisert veilederkurs, og vurderer å lage normer for veiledning.

Blant eksterne sensorer som komiteen møtte under institusjonsbesøket, kom det også noen

innvendinger mot at veilederen på masteroppgaven også er sensor på samme oppgave. Komiteen ser imidlertid at en slik ordning har positive sider og at den er forankret i sterke praktiske hensyn. Etter komiteens oppfatning bør imidlertid fakultetet vurdere å utarbeide retningslinjer som pålegger intern sensor å utvise varsomhet i forhold til forsøk på å overstyre den eksterne sensor.

Sett i lys av fakultetets mangel på ressurser, mener komiteen at veiledningen kan effektiviseres for eksempel gjennom felles seminarer der studentene sammen under veileders ledelse kommenterer hverandres opplegg, metode med mer. Den individuelle veiledning er imidlertid så verdifull at den ikke kan reduseres nevneverdig. Dette gjelder spesielt på bakgrunn av mangelen på individuell kontakt mellom studenter og lærere, som er påpekt i punkt 2.6 foran.

Med bakgrunn i tradisjonene innenfor rettsvitenskapen, og de innslag av vitenskapelig teori og metode som inngår i de innledende delene av studiet, finner komiteen at forskriftens krav er oppfylt.

2.9. Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt og skal være egnet for å nå studiets mål

Beskrivelse

I følge studieplanen har første avdeling to dagers skriftlig eksamen á 8 timer. Examen facultatum har en skriftlig eksamen på 6 timer. Andre avdeling har to dager skriftlig eksamen á 8 timer. Tredje avdeling har en dag skriftlig eksamen på 8 timer, en hjemmeeksamen på 12 dager og en muntlig eksamen. Fjerde avdeling har to dager skriftlig eksamen á 8 timer. Valgfagene har en skriftlig eksamen på 6 timer.

Eksamenskravene er basert på læringskravene og den angitte hovedlitteraturen.

Studiet har ikke obligatorisk arbeid utover masteroppgaven. Det opplyses imidlertid i selvevalueringen at studentene gis anledning til, og oppfordres til, å levere skriftlige arbeider underveis i studiet. Noen av oppgavene som gis, er oppgaver som tidligere er gitt til eksamen og oppgaver som kunne vært gitt til eksamen. Andre oppgaver har mer som formål å oppfordre studentene til å sette seg inn i spørsmål og sammenhenger som vil gi dem god forståelse, men som neppe vil blitt gitt som eksamensoppgaver. Det gis både teoretiske og praktiske oppgaver.

Eksamensoppgavene utformes av et oppgaveutvalg, der også studentene er representert. Det skrives en sensorveiledning der det redegjøres for kunnskapskrav, hvilken undervisning som er gitt i de emnene eksamensoppgaven berører, behandlingen i lærebøkene og rettskildesituasjonen på området.

Det følger av *Forskrift for eksamen i rettsstudiet* § 3-7 at sensur skal foreligge senest tre uker etter siste eksamensdag og senest 31. august for vårsemesteret og 31. januar for høstsemesteret. Denne bestemmelsen har sin bakgrunn i universitets- og høyskoleloven § 3-9 fjerde ledd, som bestemmer at ” *Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid*”. Hver eksamensbesvarelse vurderes av minst to sensorer. Ved hver avdelingseksamen skal minst 50 % av besvarelsene ha minst én ekstern sensor. Ved bedømmelse

av masteroppgaven, skal minst én av sensorene være ekstern. Sensur av 30 sp masteroppgave skjer ved veileder og en ekstern sensor oppnevnt av programleder etter forslag fra veileder eller faglærer. Ved 60 sp masteroppgave foretas sensuren av en intern og en ekstern sensor, eller to eksterne sensorer, oppnevnt etter forslag fra veileder eller faglærer. Ingen av sensorene skal ha vært veileder for oppgaven. I samme forskrift beskrives krav til eksterne sensorer.

Vurdering

Komiteen anser sensorveiledningene som gode, og sensurordningen som velfungerende og betryggende. Studentene uttalte også under institusjonsbesøket at de stolte på objektiviteten i eksamensbedømmelsen.

Sensurfristen på maksimalt tre uker ble nevnt av sensorene som et problem fordi den er for kort, spesielt når sensur faller sammen med julen.

Da vurderingen kun blir gjort ved eksamen, på slutten av hver avdeling, finnes det imidlertid en risiko for at man ikke får avdekket alle "huller" i kunnskapen hos studentene. Målene krever dessuten mer enn en ren kunnskapstest.

Den betryggende eksamensordningen har imidlertid sin pris. Fakultetet legger ned store ressurser på eksamen, og man har overveid å redusere antallet sensorer. Komiteen kan imidlertid ikke anbefale en reduksjon av antallet sensorer under den nåværende eksamensordningen med store avdelingseksamener, da bedømmelsen av hver enkelt eksamen er av stor betydning for studenten.

Eksamens- og vurderingsordningene anses for å være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt og for å være egnet til å nå studiets mål.

2.10. Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium

Beskrivelse

Det er ingen obligatorisk praksisdel i masterstudiet, men studentene kan velge praksis i stedet for et valgemne på femte avdeling. Det er fastsatt et eget reglement for praksisordningen; *Reglement for praksisordning i masterstudiet i rettsvitenskap* av 17.04.2007.

Praksisen består av tre elementer – en kortvarig praksisforberedende undervisning, en utplasseringsperiode tilsvarende seks uker og skriving av en praksisrapport. Alle tre aktivitetene må være gjennomført for å få godkjent praksis som valgemne. De praksisplasser som tilbys, er hos typiske juristarbeidsgivere som advokater, domstoler, forvaltning og næringsliv. Per semester får ca 40 studenter praksisplass. I tillegg får et visst antall studenter praksis gjennom arbeid med frivillig rettshjelp (Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) og Juss-Buss). Videre deltar studentene i ulike prosedyrekonkurranser. De sistnevnte gir fritak for valgfag i 5. avdeling.

Vurdering

Det kom fram under institusjonsbesøket og i kandidatundersøkelsen at den frivillige praksisordningen oppfattes som positiv. Både arbeidsgiverne og studentene har gode erfaringer med denne. For et profesjonsstudium som dette masterstudiet er dessuten den pedagogiske nytten av å stifte bekjentskap med en eller annen form for praksis åpenbar.

Vurderingen av praksis må imidlertid skje i lys av at praksisdelen går på bekostning av andre elementer i studiet. Det bør derfor utvises tilbakeholdenhet med å øke praksisdelen ut over dagens nivå.

Styringen av praksisordningens innhold kunne vært bedre. Ut fra opplysninger gitt i forbindelse med institusjonsbesøket, synes det ikke som om alle praksisveiledere får tilstrekkelige retningslinjer for sin virksomhet. I retningslinjer for praksisveilederne burde det blant annet kommet tydeligere fram hva slags læringsnytte praksisperioden skal ha.

Komiteen vurderer at opplegg for gjennomføring av praksis er tilstrekkelig og er tilfredsstillende relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

Konklusjon på punkt 2.

Det foreligger en plan for studiet, og alle kravene som stilles til studieplanen er oppfylt, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (2).

3. Institusjonen skal ha et stabilt fagmiljø knyttet til studiet jf § 2-2 (3).

- Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres.
- Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen.
- Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer.
- Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r).
- Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk.
- For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes.

3.1. Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres

Beskrivelse

Antall årsverk i ulike stillingskategorier fremgår av tabellen nedenfor. Det er i tillegg angitt hvor stor andel de ulike stillingsgrupper står for av de arbeidstimene som direkte brukes på henholdsvis undervisning og veiledning (U+V) og forskning og utviklingsarbeid (FoU), og annet. De ansatte med førstestillingskompetanse (1.st.komp) og professorene er skilt ut.

UiO har spesifisert hva som ligger i ”annet” slik: Verv som dekan, instituttleder mv, generell administrasjonsandel i hver stilling, bedømmelsesarbeid knyttet til doktorgrader og tilsetninger, samt frikjøp fra undervisning som ikke gjelder forskningsformål.

Ved beregningene er det tatt utgangspunkt i opplysningene fra fakultetet rapportert i dokumentet *Fakta om mastergrads- og doktorgradsstudiet i rettsvitenskap Ved Universitetet i Oslo, Tabell 13, Faglig innsats i master- og doktorgradsstudiet, målt i årsverk*. For mastergradsstudiet er det også oppført FoU for personer uten førstestillingskompetanse. Tallene bygger på fakultetets opplysninger om situasjonen per 01.06.2007.

Tabell I: Oversikt over fagmiljøet på mastergradsstudiet, med stipendiatenes FoU

	totalt	1.st.komp	professor	1.st.komp	professor¹
årsverk U+V	34,7	14,2	9,32	41 %	66 %
årsverk FoU	73,6	41,6	24,4	57 %	59 %
årsverk annet	11,4	9,01	6,66	79 %	74 %
totalt	119,7	64,8	40,4	54 %	62 %

¹ Andel professorer av ansatte med førstestillingskompetanse

Tabell II: Oversikt over fagmiljøet på mastergradsstudiet, uten stipendiatenes FoU

	totalt	1.st.komp	professor	1.st.komp	professor
årsverk U+V	34,7	14,2	9,3	41 %	66 %
årsverk FoU	41,7	41,6	24,4	100 %	59 %
årsverk annet	11,4	9,0	6,7	79 %	74 %
totalt	87,7	64,8	40,4	74 %	62 %

De eksterne medarbeiderne brukes som timelærere, særlig i kursundervisning. Videre brukes de som veiledere i masteroppgaven og til retting av oppgaver som studentene leverer i alle deler av studiet. Fakultetet benytter et stort antall personer. Relativt mange av disse har undervist på fakultetet over et stort antall år.

Viderekomne studenter brukes som kollokvieledere i 1. avdeling, og som oppgaverettere.

Vurdering

Komiteens forståelse av hvem som omfattes av begrepet "fagmiljøet" er alle som bidrar til mastergradstudiet i sin helhet med undervisning, veiledning og forskning. Både de som er fast ansatte ved fakultetet og de som er timebetalte omfattes. Forskningen som utføres av dem som inngår i fagmiljøet for masterprogrammet, medregnes i sin helhet, da det ikke er meningsfullt å foreta en oppdeling mellom forskning som er relatert til mastergradsstudiet og forskning som er relatert til ph.d.-studiet. Siden "fagmiljøet" også omfatter forskning gir ikke tallene over noe klart svar på hvor stor del av den samlede undervisning en mastergradstudent i juss vil få av personer med førstestillingskompetanse i løpet av studietiden, og heller ikke hvor stor andel av den totale undervisning som fakultetet tilbyr på studiet som utføres av slike personer. Det er heller ikke foretatt noen sammenligning med andre studier på dette punkt.

Størrelsen på masterstudiets fagmiljø utgjør etter dette 119,7 årsverk.

Fakultetet har en anstrengt økonomisk situasjon blant annet på grunn av fall i studiepoenginntekter fra 2007 til 2008. Den økonomiske ressursituasjonen gjør at det er et stort misforhold mellom antall lærere og studenter (3000). Fakultetsledelsen og de ansatte uttrykte i møte med komiteen at de føler seg presset. Fakultetet vurderer tiltak for å skjære ned på kostnadene.

Komiteen ser at det kan være flere muligheter for å tilpasse virksomheten til de ressurser fakultetet tildeles. Blant annet synes det som om fakultetet ikke tar ut all den undervisning som ligger i stipendiatenes arbeidskontrakter. Fakultetets forholdsvis lave uttak av undervisning fra stipendiatene er imidlertid et bevisst valg for å prioritere forskningen, og derfor forståelig, dersom pengene strekker til. Det tilbys dessuten et temmelig stort antall valgemenner som gjennomføres med et relativt lite antall studenter. Fakultetet vurderer også tiltak for å begrense antall studenter.

Det er på den annen side fullt mulig for UiO å sørge for en bedre ressurstildeling til Det juridiske fakultet.

Komiteen har merket seg at fakultetet har en stor mengde privatister, omtrent like mange som ordinære studenter på 1. avdeling. Privatistene belaster ikke fakultetets undervisningsressurser, men legger beslag på eksamensressurser. Dette kan virke belastende på et ellers arbeidsmessig anstrengt miljø. De andre juridiske fakultetene har unngått dette problemet. Forutsatt at fakultetet får dekket de reelle kostnadene ved at privatistene går opp til eksamen ved UiO, har komiteen imidlertid ikke noen bemerkninger til ordningen, da privatistenes rett til å avlegge eksamen er lovfestet.

Slik komiteen ser det, er Det juridiske fakultet i Oslo et stort juridisk fakultet, med høyt kvalifisert personale. Til tross for anstrengte ressurser tilbyr det et miljø som er egnet til å fylle undervisnings- og veiledningsbehovet på et nivå som tilfredsstiller forskriftens krav.

3.2. Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen

Beskrivelse

Interne lærere har det faglige ansvaret for undervisningen, utarbeidelsen av pensum og faglig oppfølging av eksterne lærere. De tar seg av ulike faglig/administrative verv som programledere og avdelings- og fagansvarlige. Med relativt få faglig tilsatte går en forholdsvis stor del av deres kapasitet med til utdanningsrelaterte oppgaver som ikke innebærer direkte studentkontakt.

Hovedstilling er alle de interne ansatte, unntatt de som har II'er-stillinger eller mindre enn 50 % stilling på fakultetet.

Vurdering

Ifølge tallene som er rapportert inn har om lag 87 % av de ansatte hovedstilling på fakultetet. Kravet om at minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet er ansatte i hovedstilling på institusjonen er oppfylt.

Som tidligere framholdt, kunne imidlertid integreringen av de eksterne lærerne og deres veiledning vært effektivisert.

3.3. Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer

Beskrivelse

Tabell I og II i punkt 3.1 over viser hvor stor andel av fagmiljøet som har førstestillingskompetanse, og hvor mange av disse som er professorer. De ulike tabellene representerer ulike måter å regne dette ut på, avhengig av hvem som er omfattet av begrepet "fagmiljø".

Tabell I – som er basert på at stipendiatenes bidrag til forskning og utvikling (FoU) er inkludert i fagmiljøet – viser at ansatte med førstestillingskompetanse utgjør 54 %. Blant de med førstestillingskompetanse er 62 % professorer.

I Tabell II er stipendiatenes bidrag til FoU ikke regnet med i fagmiljøet. Den viser at ansatte med førstestillingskompetanse utgjør 74 %, mens professorenes andel er den samme som i Tabell I.

Vurdering

Det er ikke helt klart hvordan forholdstallene skal beregnes her. Komiteen har derfor utført to alternative beregninger under noe ulike forutsetninger, se tabellene foran.

Det er ikke foretatt utregninger med studentårsverk her, slik det er gjort i tilsvarende rapport for Universitetet i Bergen. Dette er fordi UiO ikke har slik regulær undervisning holdt av studenter.

Komiteen mener at det vil være unaturlig å si at stipendiatenes årsverk som går med til FoU, ikke skal medregnes av fagmiljøet. Reelt sett bidrar de også til forskning og utvikling. Deres årsverk må derfor regnes med fullt ut i fagmiljøet. Men kriteriene gir her uheldige resultater, da stipendiatene er en forutsetning for å rekruttere til faste stillinger. Dersom stipendiatenes forskning regnes inn, ville dette også bety at et mer forskerutdanningsaktivt fakultet får en dårligere bedømmelse enn et passivt. På denne bakgrunn ønsker et mindretall av komiteens medlemmer å holde stipendiatenes bidrag til FoU utenfor fagmiljøet, med begrunnelsen at deres arbeid med forskning og utvikling er en del av deres opplæring.

For fakultetets del er problemstillingen ikke avgjørende. Med begge beregningsmetoder oppfyller fakultetet kravet om at 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse. Kravet om at 25 % av de ansatte med førstestillingskompetanse skal være professorer er også oppfylt.

Komiteen vil tilføye at den er kritisk til de kvantitative kriteriene i forhold til fagmiljøet, fordi det kan gi uheldige utfall. Den enkleste måten å oppfylle kriteriene på vil være å kutte ned på undervisningen. Studentene er selvfølgelig ikke tjent med dette. De kvantitative kriteriene gjenspeiler heller ikke hvilken faglig profil professorer og personer med førstekompetanse bør ha for best å oppfylle institusjonens behov. De kvantitative kriterier kan gi incentiv til å foreta ansettelser som ikke på sikt vil være i institusjonens interesse.

At normen for masterstudiet brukes for hele studiet virker i fakultetets disfavør. Prosenttallene reflekterer neppe noen allmenn konsensus om hvordan forholdene ved europeiske juridiske fakulteter er.

Det er paradoksalt at eventuell studentundervisning, og mer generelt gruppeundervisning ved timelærere, vil gi uheldige utslag på prosenttallene. Alternativet vil være mindre gruppeundervisning. Alt i alt finner komiteen NOKUTs kvantitative kriterier tilfeldige og kontraproduktive.

3.4. Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r)

Beskrivelse

Institusjonen har ansatte i hovedstilling innenfor alle de sentrale rettsområdene.

Vurdering

Studiet av de sentrale rettsområdene kan sies å utgjøre kjerneområdene. Dette innebærer at kriteriet er klart oppfylt.

3.5. Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk

Beskrivelse

Fakultetet hadde 159 publikasjoner og 244,8 publikasjonspoeng i 2006. Forskningsmessig er fakultetet i Oslo det dominerende i det norske rettsvitenskapelige miljøet.

Fakultetet deltar aktivt i nasjonale, nordiske og internasjonale nettverk. Dette omtales nærmere nedenfor under punkt 5.

Vurdering

Publiseringsfaktoren er høy og fakultetet er forskningsaktivt. Forskriftens krav er uten tvil oppfylt.

3.6. For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes

Beskrivelse

Fakultetet opplyser i selvevalueringen at det er et stort behov for økt kapasitet i form av faste lærekrefter. Dersom dette i rimelig grad innfris, regner fakultetet med å kunne få dekket sine kjerneområder i rimelig grad. Fakultetet mener selv at det er en utfordring å få dekket områder som raskt øker i viktighet, herunder nye rettsområder. Gitt en viss vekst, og med dagens omfang av stipendiater, mener fakultetet likevel at det vil være mulig å klare dette relativt godt.

En rekke fagområder er kun dekket av en eller noen få medarbeidere. Videre fyller 20 av de vitenskapelig tilsatte 70 år i perioden frem til 2015. Universitetet sentralt er gjort oppmerksom på at fakultetet har behov for å øke antall faglig tilsatte per student, og det er i de senere år blitt gitt ekstra ressurser til dette, slik at fakultetet har kunnet øke den faglige staben med ca 20 % siden 2000.

Fakultetet har utformet en stillingsplan som viser utlysninger av vitenskapelige stillinger frem til 2009:

2006	2007	2008	2009
Stipendiat	11	8	8
Postdoktor	3	1	1
Professor	0	0	0
Førsteamanuensis	4	3	3

I stillingsplanen er det for faste vitenskapelige stillinger lagt opp til en fremskjøvet utlysning i forhold til når stillingene blir ledige. Dette blant annet for å sikre et stabilt fagmiljø, slik at nyansatte får mulighet til å lære av eldre lærere og gradvis overta ansvaret for ulike fagfelt. Dette øker også fakultetets kapasitet i en overgangsperiode.

I notat av 18.06.07 fra Det juridiske fakultet har komiteen mottatt korrigierende opplysninger til selvevalueringen. Det opplyses der at budsjettsituasjonen nå er vesentlig forverret. Dette skyldes dels at studiepoengsproduksjonen i 2006 (som er grunnlaget for inntekter i 2008) hadde en større nedgang enn forventet. Videre skyldes det at den generelle rammen fra UiO ser ut til å bli redusert. For 2009 ser det ut til at inntektene vil ligge på samme nivå som i 2008, eventuelt med en svak økning.

Vurdering

Fakultetet har gjennom sin stillingsplan fremlagt en realistisk plan for å opprettholde sin kompetanse også i framtida. En forutsetning for at dette lar seg gjøre, er at fakultetet tilføres tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre planen.

Konklusjon på punkt 3.

Fakultetet har et stabilt fagmiljø knyttet til studiet, og alle kravene til fagmiljøet er oppfylt, jf. NOKUTs forskrift § 2-2 (3).

4. Infrastrukturen skal være tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål jf § 2-2 (4).

- Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter.
- Studentene skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT- ressurser.
- Bibliotekstjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå.
- Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning.

4.1. Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter

Beskrivelse

Det opplyses i selvevalueringen at masterstudiet i rettsvitenskap er administrert på fakultetsnivå. Fakultetets grunnenheter bidrar dels ved at visse typer informasjon til og oppfølging av lærekreftene kanaliseres via dem, og dels ved at vitenskapelig tilsatte tar seg av ulike faglig/administrative oppgaver. Fakultetssekretariatet er organisert i følgende avdelinger: Studieseksjon, Eksamensavdeling, Info-systemdriftsavdeling, IT-seksjon og Administrasjonsseksjon. Antall tilsatte målt i årsverk er 40,7.

Informasjonen til studentene er i stor grad webbasert. Hvert studieprogram ved UiO har sin hjemmeside. I tillegg har fakultetet tilrettelagt inngangsvei for de som søker studieinformasjon via fakultetets egen nettside. Nettet er hovedkilden til informasjon for studentene. Dette suppleres med e-postutsendinger og vanlige brev. Videre har studentene mulighet for å kontakte informasjonssenteret pr e-post, telefon og ved personlig fremmøte. Fakultetet har to administrative ansatte som tilbyr studieveiledning og to utenlandskonsulenter som tilbyr veiledning om studentutveksling. I tillegg har infosenteret to fast ansatte medarbeidere, og studenter ansatt på timebasis som utgjør til sammen ett årsverk. De ansatte ved infosenteret bidrar også med studentveiledning. For funksjonshemmede studenter er det opprettet en egen kontaktperson ved fakultetet, i tillegg til at UiO tilbyr hjelpemidler, rådgivning m.m. gjennom Konsulenttjenesten for funksjonshemmede studenter.

Vurdering

Servicen overfor studentene er lett tilgjengelig i et infosenter som også framstår som godt organisert. Infosenteret bør vurdere å øke antall ansatte i forhold til det store antallet studenter den skal betjene. Komiteen anbefaler institusjonen å sikre bedre at studenter med progresjons- og andre problemer tas tilstrekkelig hånd om, gitt fakultetets generelle holdning til studentenes ansvar for egen læring.

Komiteen mener likevel at forskriftens krav på dette punktet er tilstrekkelig oppfylt.

4.2. Studentene skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT-ressurser

Beskrivelse

Av selvevalueringen framgår det at fakultetet i dag har 240 PC-plasser for studentene. Fakultetet har i tillegg trådløst nettverk ved vel 200 lesesalsplasser, og er i ferd med å utvide dette. PC-stuene har studentvakt fra kl. 08 – 20. Denne betjenes av viderekomne studenter som kan både jus og IT. I tillegg har UiO en felles telefon-/e-postbasert brukerstøttetjeneste. Nye studenter får tilbud om kurs i innføring i UiOs IT-tjenester. Når det gjelder undervisningsrom, er disse stort sett utstyrt med moderne AV-utstyr som PC og projektor.

Vurdering

Tilgangen til IKT-ressurser framstår både på papiret og ved besiktigelsen som god, og det framkom ikke klager fra de intervjuede brukerne i forbindelse med komiteens besøk. Tjenestene som tilbys er vel tilpasset studentenes behov. Det er tilgang til alle de relevante dataprogrammer for generell bruk, som Office og nettlesere. Relevante databaser og juridiske nettressurser er også tilgjengelige.

Tilgangen til IKT-ressurser er god. Forskriftens krav er oppfylt.

4.3. Bibliotek tjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå

Beskrivelse

Bibliotek tjenestene er beskrevet i selvevalueringen, og er også besiktiget av komiteen.

Biblioteket gir studentene tilgang til både etterspurt trykt materiale (bøker, tidsskrifter, avhandlinger, rettskilder), og elektronisk tilgjengelig materiale. Læringssenteret, som åpnet høsten 2004, inneholder studentbibliotekets samlinger, bibliotekar, datamaskiner, gruppe- og kollokvierom, i tillegg til lesesalsplasser med og uten trådløst nettverk.

Fellesbiblioteket har 64 arbeidsplasser, 23 av dem med PC, Læringssenteret har 65 leseplasser (anledning til å bruke bærbar PC på 20), 90 PC-arbeidsplasser (2 tilpasset rullestol), 12 kollokvierom og 3 åpne grupperom med til sammen 40 arbeidsplasser. Instituttbibliotekene har også 34 arbeidsplasser for besøkende. Noen av dem er også utrustet med PC.

Elektroniske ressurser (rettsdatabaser, e-tidsskrifter og e-bøker) kjøpes inn av Fellesbiblioteket, ressurser som er tilgjengelig for alle ansatte og studenter fra deres arbeidsstasjoner. Boktilveksten i 2005 var 3778 trykte monografier og 4503 nettdokumenter, av disse er ca 1100 av interesse for jus. Tilveksten av tidsskrifter er på 1418 bind (tidsskriftårganger og enkeltheft i monografiserier). Kassasjonen har vært på ca 990 bind, hvilket gir en netto tilvekst på 4206 trykte bind.

Biblioteket har 1772 abonnementer på trykte tidsskrifter. I tillegg kommer elektroniske tidsskrifter, noen i direkte abonnement og mange hundre gjennom fulltekstbaser, hvorav de viktigste er Hein online, Westlaw, Lovdata og Idunn. Totalt dreier det seg om tilgang til ca 1500 juridiske elektroniske tidsskrifter.

Relevante tilgjengelige databaser for studenter:

Bibsys, IDUNN, Juridisk nettviser, Lovdata, NORART, Norsk lovkommentar, ODIN, arbeidsrett.no, EasyFind, HUDOC, IDUNN, Karnov online (Danmark), Norsk skattebibliotek, UfR Online, Westlaw international, EUR-Lex, STRALEX, SwetsWise, Rättsbanken, ArtikkelSøk, Libris, Netpunkt.dk, Criminal Justice Abstracts, PointCarbon, ENDS Europe Daily, LexisNexis Recht (En del av databasene er på prøve pga forespørsel fra oppgaveskrivende).

Biblioteket har et eget skreddersydd undervisningslokale med 20 PC-er beregnet på undervisning i elektroniske tilgjengelige hjelpemidler, et kursrom som både brukes til internundervisning for ansatte og i stor utstrekning i studentundervisningen.

Vurdering

Biblioteket og bibliotek tjenestene holder et meget høyt nivå. Forskriftens krav er oppfylt.

4.4. Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning

Beskrivelse

Opplysningene om lokalene bygger på selvevalueringen og komiteens besiktigelse.

Fakultetet holder til på Karl Johan, Universitetsplassen. I tillegg disponerer de noen andre lokaler i nær omkrets. Urbygningen (Domus Academia), med kjente saler som Gamle festsal, Auditorium 4 og kollegieværelset, ble ferdig pusset opp så sent som i 2004. Alle bygninger på Universitetsplassen har beholdt den gamle stilen, men er utstyrt med nytt teknisk utstyr i tråd med dagens teknologi.

Fakultetet leier lokaler i seks ulike bygg, blant annet Domus Nova. Undervisningslokaler, lesesaler og kantiner er spredt over flere bygninger. Avstanden mellom bygningene er inntil 10 minutters gange.

Fakultetet har ca 1300 lesesalsplasser. Studentene har ønsket flere kollokvierom og fakultetet har utvidet antallet noe.

Studentkafeene/SiO driver studentkantine i to av bygningene fakultetet disponerer. Som sosialt samlingssted for studentene kan nevnes "Frokostkjelleren" og "Aulakjelleren". Begge lokalene har nylig blitt pusset opp.

Alle bygninger skal være tilpasset slik at funksjonshemmede kan komme seg inn til forelesningssaler, lesesaler med mer. Det er heis i alle bygninger.

Vurdering

Infrastrukturen er god og de lokalene komiteen besiktiget er stort sett vel istandsatt med moderne teknikk. Det er imidlertid litt uheldig at de ligger på ulike steder.

Det er sikret et minimum av tilgjengelighet for funksjonshemmede i de gamle bygningene. Det er atskillig rom for forbedring når det gjelder atkomst til og fra ulike deler av bygningene. Eksempelvis kan flere dører utstyres med automatiske døråpnere og flere dørkarmer kan senkes ytterligere. Når det er sagt, ser komiteen at fakultetet møter særlige utfordringer ved å benytte vernede bygninger.

Ett minus er også at flere av rommene i de gamle bygningene, deriblant i de som nylig ble pusset opp, inneholder gamle trebenker som umulig kan være behagelige å sitte på lenge av gangen. Sitteplassene i undervisningsrom burde være mer i samsvar med moderne krav.

Selv om komiteen har pekt på noen punkter hvor lokalene kan forbedres, mener den likevel etter en samlet vurdering at lokalene er egnet til undervisning og forskning.

Konklusjon på punkt 4.

Infrastrukturen er tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål, og alle kravene i NOKUTs forskrift § 2-2(4) er oppfylt.

5. Institusjonen skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet jf § 2-2 (5).

Beskrivelse

Fakultetet opplyser i selvevalueringen at mye av det internasjonale samarbeidet ved fakultetet foregår på individnivå og i hovedsak for forskning og er ikke formalisert gjennom generelle avtaler. Det følger av *Strategi for Det juridiske fakultet 2005 – 2009* i punkt 3 om forskning at fakultetet skal stimulere samarbeid på tvers av fag- og landegrenser.

Fakultetet har i 2005 og 2006 utlyst og tildelt 1,8 mill kroner i *stimuleringsmidler* til oppstart av forskningssamarbeid og nye forskningsprosjekter. Forskningssamarbeid har vært det primære formålet. En stor andel av midlene har bidratt til internasjonalt samarbeid, som nettverksreiser, internasjonale konferanser, gjesteforskeropphold med mer.

Utover individnivå har forskningsutvalget fordelt i 2005 kr 500.000,- i internasjonaliseringsmidler, for å styrke og utvikle kontakter og forskernettverk, til kortere utenlandsopphold og til gjesteforskeropphold. Fakultetet fikk sommeren 2005 kr 150.000,- til stimulering av bilateralt samarbeid med USA, Canada, Tyskland, Frankrike, Kina og Japan. Midlene ble etter søknad fra fagmiljøene tildelt fem ulike tiltak, blant disse er både gjesteforskeropphold, nettverksmøter og seminarer. Ved tildeling av de ovennevnte stimuleringsmidlene er internasjonalisering og samarbeid et viktig kriterium.

Fakultetets internasjonaliseringssatsing er videreført i 2005, blant annet gjennom deltakelsen i SARFaL (Strategic Alliance of Research Faculties in Law) og medlemskap i Norsk senter for forskningssamarbeid med Frankrike. Etablering av forskningssamarbeid gjennom UiOs nettverk WUN (Worldwide Universities Network) vurderes.

Vurdering

Mange samarbeidsavtaler er beskrevet i selvevalueringen. Samarbeidet er positivt sett fra et faglig perspektiv. De institusjonene fakultetet samarbeider med er på høyt nivå, og samarbeidet bidrar til å øke kompetansen i fagmiljøet.

Det er ingen tvil om at forskriftens krav er oppfylt på dette punkt.

Konklusjon på punkt 5.

Fakultet deltar aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (5).

6. Det skal være ordninger for internasjonalisering på studiet jf § 2-2 (6).

Beskrivelse

Ifølge selvevalueringen har Det juridiske fakultet tilrettelagt for studentutveksling for juridiske studenter innenfor masterstudiet i rettsvitenskap. Dette innebærer at alle studenter som har bestått 3. avdeling, har mulighet til å reise ut for å studere et semester i utlandet, eller de kan ta et masterstudium som inneholder en skriftlig oppgave (master thesis). De fleste studenter reiser ut et semester og avlegger eksamen ved vertsinstitusjonen tilsvarende to juridiske valgemenner. Det gis da fritak for 30 studiepoeng, mens studenter som har avlagt eksamen i en juridisk mastergrad, gis fritak for 60 studiepoeng eller hele 5. avdeling. Fakultetet har i dag avtale med 52 læresteder innenfor Sokrates-programmet, 7 bilaterale avtaler med universiteter i USA, Canada, Storbritannia og Australia (betalingsplasser og gratisplasser), og 12 avtaler innenfor Nordplus-nettverket. I alt tilbyr fakultetet på årsbasis 170 plasser. I tillegg kommer utvekslingsplasser som jusstudenter kan søke gjennom Seksjon for internasjonalisering av studier ved UiO.

Hvert semester holdes det informasjonsmøte for utreisende studenter. Det juridiske fakultet har utpekt en akademisk ansvarlig, som sammen med administrasjonen holder møtet. I møtet informeres det også spesielt om tysk, engelsk og fransk språkkurs for jurister. I tillegg til dette gis individuell veiledning til studenter som ønsker å studere i utlandet.

Likeledes holdes det informasjonsmøter for innreisende studenter; et velkomstmøte, et eksamensrettet oppgaveseminar og et eksamensmøte, for å tilrettelegge for utenlandske studenter som naturlig nok har erfaring fra vidt forskjellige studietradisjoner.

Fakultetet opplyste under institusjonsbesøket at det nå er ca 70 studenter per kull som tar et studieopphold i utlandet.

I 2005 mottok fakultetet 125 utenlandske studenter gjennom forskjellige utvekslingsavtaler og som gjestestudenter. Fakultetet har engelskspråklige tilbud i 21 juridiske valgemenner tilsvarende 15 studiepoeng.

Vurdering

Ordningene for internasjonaliseringen er god. Fakultetet støtter internasjonal mobilitet gjennom et tilstrekkelig register med utvekslingsavtaler.

Tilbudet av engelskspråklig undervisning er også godt. Men komiteen har merket seg med bekymring at få norske studenter velger dette.

Fakultetet har mange innreisende studenter. Det kom imidlertid fram under institusjonsbesøket at de norske og utenlandske studentene har liten kontakt, og at de

utenlandske studentene er dårlig integrerte. Det ville vært av betydelig vekt med hensyn til internasjonaliseringen å skape incitament for de norske studentene til å delta aktivt i de samme studiesammenhenger som de utenlandske. Blandede seminarer utgjør en god måte for å lære også de norske studentene å se utover de norske grensene. Norske studenter bør øves i å debattere innenfor et internasjonalt auditorium. Noen strategi for å oppnå dette har fakultetet imidlertid ikke.

Det burde også inngå mer internasjonale elementer i de obligatoriske delene av studiet. Studentene burde ha god språkkunnskap, og bli vant til å benytte også internasjonalt materiale.

Som nevnt tidligere kan en økt grad av valgfrihet i studiene gjøre det lettere å gjennomføre studentutveksling.

Konklusjon på punkt 6.

Tilstrekkelige ordninger for internasjonalisering foreligger, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (6).

7. Institusjonen skal redegjøre for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring jf § 2-2 (7).

Beskrivelse

Kvalitetssikringssystemet er beskrevet slik i fakultetets selvevaluering:

Systemet:

Det overordnede ansvaret for kvalitetssikringen av det totale studietilbudet ved fakultetet ligger hos fakultetsstyret. Alle prosesser rettes inn mot en hierarkisk organisering som innebærer at Dekanen i egenskap av å være fakultetsstyrets leder, mottar rapporter fra programlederne for alle studieprogrammene. Programlederne utarbeider selvstendige rapporter dels på bakgrunn av rapporter fra avdelingsansvarlige lærere og eller ansvarlige faglærere. Avdelingsansvarlige lærere og ansvarlige faglærere utarbeider selvstendige rapporter på bakgrunn av rapporter fra andre lærere som underviser. Ledelsen på hvert nivå har ansvaret for å formidle resultatene av kvalitetsarbeidet til de involverte parter slik at de kan gjennomføre vedtatte forbedringstiltak i sin undervisning.

Hvert nivå er ansvarlig for å påse at nivået under har foretatt de disposisjoner som kvalitetssystemet pålegger dem. I tillegg har ledelsen på alle nivåer kontinuerlig ansvar for å gjøre seg kjent med systemet og etablere beslutningsstrukturer, ansvarsfordeling og rutiner for oppfølging.

Studentenes mulighet til å påvirke og delta i kvalitetssikringsarbeidet skjer på flere måter. Dels gjennom at studentene deltar i underviseevalueringer, der de får utdelt 5-minutters lapper hver gang de er på undervisning, emneevalueringer som skjer gjennom spørreundersøkelser der fakultetet bruker Questback, og gjennom referansegrupper der studenter fra alle avdelinger møter studiedekan og representanter fra administrasjonen og der studiet gjennomgås og fakultetet får tilbakemeldinger. Alle tilbakemeldinger på emner/ avdelinger som inngår i masterstudiet i rettsvitenskap, diskuteres i PMR og oppfølging skjer blant annet gjennom at PMR vedtar endringer i studiet/ undervisning m.m.

I tillegg til dette så er det opprettet klagesider for studentene vedrørende klager på det fysiske og psykososiale læringsmiljøet. Studentene er også representert i alle de styrende organ ved fakultetet, så som f. eks fakultetsstyret, Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap. I tillegg har representanter fra Juridisk Studentutvalg (JSU) månedlige møter med ledelsen.

Kvalitetssikring av undervisningen ved det juridiske fakultet består av tre sentrale elementer:

- 1) Evaluering på emnenivå (for masterstudiet i rettsvitenskap er emne = avdeling)
- 2) Evaluering på programnivå
- 3) Evaluering på fakultetsnivå

1) Evaluering på emnenivå

Underveisevaluering:

Målet med underveisevalueringen er å bidra til god dialog mellom lærer og student om undervisningsaktiviteter og læringsprosess. Underveisevalueringen er ment å være studentenes mulighet til å komme med tilbakemeldinger til læreren som læreren videre må, så langt det lar seg gjøre, ta til etterretning slik at det kommer de samme studentene til gode. Evalueringen skal gjennomføres hver gang undervisningen tilbys. Evalueringen gjennomføres ved bruk av 5-minutters lapper.

Periodisk emneevaluering:

Målsettingen med evalueringen er å få frem studenters, læreres og de administrativt ansattes vurdering av emnet som helhet. Hvert emne skal gjennomgå en periodisk emneevaluering minst hvert fjerde år. På masterstudiet i rettsvitenskap tilsvarer et emne en avdeling. Evalueringen gjennomføres ved bruk av elektroniske spørreundersøkelser av studentene på det aktuelle emnet/avdelingen som skal evalueres. Resultatene av evalueringen gjøres rede for i en periodisk emne/avdelingsrapport.

Fakultetet har laget egne sykluser for hvilke emner/ avdelinger/ programmer som skal evalueres når.

2) Evaluering på programnivå:

Løpende emneevaluering:

Programledelsen skal foreta en selvstendig vurdering av de periodiske emne/avdelingsrapportene fra emnene/avdelingene som inngår i studieprogrammet. Det legges særlig vekt på om emnets faglige innhold og profil fungerer godt innenfor programmet som helhet. Dette skjer gjennom diskusjoner i Programrådet for masterstudiet i rettsvitenskap.

Årlig programevaluering:

Målsettingen med evalueringen er å evaluere studieprogrammet som helhet. Programledelsen skal gjennomføre en årlig vurdering av om intensjonene for studieprogrammet, slik de er beskrevet i programplanen, er oppnådd. Vurderingen gjøres på grunnlag av deltakerevaluering og gjennomføringsfakta. Deltakerevalueringen gjennomføres ved hjelp av en referansegruppe hvor studentene fra ulike årskull, programleder og administrativt ansatte skal evaluere programmet som en helhet. Dette gjøres ved at studenter fra hver avdeling inviteres til tre møter gjennom studieåret der studentene blant annet får uttale seg om studieinformasjon, faglig sammenheng og helhet i programmet, vurderingsformene, læringsressursene, læringsmiljø og programtilhørighet. Resultatene fra evalueringen gjøres rede for i en årlig studieprograms rapport.

Periodisk programevaluering:

Hensikten med den periodiske programevalueringen er å foreta en helhetlig vurdering av programmet, på bakgrunn av den informasjon som er fremkommet i perioden. Slik vil man komme frem til tiltak som sikrer og styrker programmets kvalitet. Hvert studieprogram skal periodisk programevalueres hvert fjerde år. Resultatene fra evalueringen gjøres rede for i en periodisk studieprograms rapport.

Tilsynssensors evaluering:

Det er oppnevnt tilsynssensor for hele masterstudiet i rettsvitenskap. Tilsynssensor ble oppnevnt høsten 2006 og skal i følge systembeskrivelsen oppnevnes for tre år.

Tilsynssensorenes arbeid er primært rettet mot utførte vurderinger, herunder karaktersetting og bruk av karakterskala, vurderingsordningene og standarden på studietilbudet. Resultatene fra evalueringen gjøres rede for i tilsynssensors årlige rapport.

3) Evaluering på fakultetsnivå

Fakultetets årlige evaluering:

Fakultetet skal påse at det årlig blir foretatt en oppsummering og egevaluering av studiekvaliteten til alle fakultetets studietilbud og kvalitetsarbeidet og med bakgrunn i dette utforme fakultetets årsrapport til universitetsstyret om sine vurderinger, tiltak og oppfølging av disse.

Faktisk oppfølging:

Våren 2006 ble det gjennomført periodisk emneevaluering på 1. avdeling, 2. avdeling og en del valgemenner og enkeltemner. I hovedsak har avdelingsansvarlig lærer funnet resultatene positive, men svarprosenten er lav og fakultetet ser på tiltak for å øke svarprosentene ved senere evalueringer.

Plan for den videre oppfølging av de gjennomførte evalueringene er inndelt i to områder: 1) faglige forhold (Studiedekan har overordnet ansvar), 2) studieadministrative forhold (Fakultetsdirektør har overordnet ansvar).

1) De faglige forhold evalueringene omtaler er vurdert av avdelingsansvarlig og ansvarlig faglærer i de emnene som er evaluert og følgende tiltak er vedtatt:

- standardiserte kursopplegg i de fagområder der det mangler på 1. tom. 4. avdeling for å bedre kvaliteten i undervisningen.
- kvalitetssikring av timelærere som benyttes i undervisningen, samt å innkalle til faglærermøter
- faglig oppfølging av kurslærere om undervisningsopplegget
- de avdelingsansvarlige skal i forkant av hvert semester vurdere tilbudet av fakultetsoppgaver og sammenhengen mellom kursundervisning og fakultetsoppgaver

2) De studieadministrative forhold som omtales i evalueringene, skal følges opp gjennom at fakultetet skal arbeide videre med og bli bedre på

- Tjenester og informasjon fra Informasjonssenteret
- Nettbaserte informasjonstjenester
- informasjon som gis utenfor de ovennevnte kontekster (studieveiledning, informasjonsmøter, velkomstbrev)
- Forhold knyttet til læringsmiljø: De fleste innspill vedr. læringsmiljø gjelder tiltak av bygningsmessig art som faller inn under Teknisk avdeling (TA). Disse er oversendt TA for videre oppfølging. Flere av tiltakene tas opp i lokalt arbeidsmiljøutvalg (LAMU) og er en del

av LAMUs handlingsplan for 2005 og 2006. Disse tiltakene følges opp av ledere og av LAMU.

Vurdering

Det er av stor betydning å ha et kvalitetssikringssystem da kommunikasjonen mellom studentene og lærere generelt sett er svak, og naturlige sammenkoblingsmekanismer derfor kan tenkes å fungere ineffektivt.

Komiteen kan ikke se at fakultetet har et system for kvalitetssikring av pensumlitteraturen, spesielt når det gjelder valg av pensumlitteratur skrevet av fakultetets egne medarbeidere. Studiet har likevel et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem.

Konklusjon på punkt 7.

Kvalitetssikringssystemet fyller kravene i forskriften, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (7).

E) FAGLIG NIVÅ OG DOKUMENTERTE RESULTATER

Indikatorer på faglig nivå

Eksamensoppgaver

Eksamensoppgavene ser ut til å følge opp læringsmålene på en god måte og holder et tilstrekkelig faglig nivå.

Sensorveiledning

Det utarbeides sensorveiledninger for alle eksamener av en erfaren lærer, internt eller eksternt. De går gjennom både faglige og sensurmessige spørsmål. Disse ser ut til å være tilfredsstillende.

Pedagogiske kvalifikasjoner

Det stilles ikke krav om pedagogiske kvalifikasjoner for ansettelse. Alle fast ansatte lærere på fakultetet har likevel obligatorisk kurs i pedagogikk. Når det gjelder de eksterne lærerne, var det stor forskjell på om de fikk veiledning i forbindelse med undervisningen. Men fakultetet har tatt tak i dette problemet, og er på vei mot en forbedring her.

Pensum

Pensum er av varierende kvalitet, og det blir i liten grad tatt inn pensumlitteratur fra andre forfattere enn lærerne på fakultet.

Indikatorer på dokumenterte resultater

Studentenes tilfredshet

Under institusjonsbesøket intervjuet komiteen fem tilfeldig utvalgte studenter, hvorav to gikk på 1. avdeling, to på 3. avdeling, og en fulgte et engelskspråklig masterprogram. To studenttillitsvalgte ble også intervjuet. Disse studentene var generelt tilfredse med studiet, de påpekte likevel at undervisningsformene kunne bli bedre. Komiteen mottok under institusjonsbesøket også et notat fra Juridisk studentutvalg (JSU) som er nærmere omtalt under punkt 2.6.

Kandidatenes tilfredshet

Kandidatundersøkelsen er foretatt, og gjennomgått av komiteen. Den viser at de fleste av kandidatene generelt sett er tilfredse med den utdanningen de har fått, men det kommer også fram forhold som kandidatene mener det er mulig å forbedre.

Som nevnt innledningsvis, lider imidlertid kandidatundersøkelsen av flere svakheter.

Arbeidsgivernes tilfredshet

Arbeidsgiverne er fornøyde, og komiteen kunne ikke se noen forskjell mellom de ulike fakultetene på mastergradsutdanningen. Det er ingen spesielle indikasjoner på verken bedre eller dårligere kvalitet på kandidatene som tar den nye ordningen. Det er for tidlig å si noe om den nye ordningen, da ingen foreløpig er uteksaminert etter denne.

Data om gjennomstrømming

Antall studenter på kullet våren 2001 var 153. Av disse fullførte 43 på normert tid. 74 fullførte 1-2 semester over normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 31.

Antall studenter på kullet høsten 2001 var 168. Av disse fullførte 44 på normert tid. 71 fullførte 1-2 semester over normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 47.

Antall studenter på kullet våren 2002 var 158. Av disse fullførte 39 på normert tid. 80 fullførte 1-2 semester over normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 63.

Antall studenter på kullet høsten 2002 var 158. Av disse fullførte 47 på normert tid. 36 fullførte 1 semester over normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 89.

Antall studenter på kullet våren 2003 var 184. Av disse fullførte 48 på normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 31.

Antall studenter på kullet høsten 2003 var 181. Av disse hadde 20 (i 2006) 20 fullført ett semester før normert tid. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 135.

Etter komiteens mening kan gjennomstrømmningen forbedres. De forslagene til en mer strukturert utdanning som komiteen har kommet med kan bidra til dette.

Vurdering av karakterfordeling

Det finnes ikke noe grunnlag for å anta at karakterfordelingen avviker fra det som gjelder ved andre juridiske fakulteter. Delvis benyttes samme sensorer.

Faglig arbeid i mastergradsstudiet

Se kommentarene til praksisordningen over.

F) KONKLUSJON

Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo tilfredsstiller akkrediteringskravene for mastergradsstudium i rettsvitenskap.

G) ANBEFALINGER FOR VIDERE UTVIKLING

Studiets struktur

Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning.

I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdelt være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til fordypning, progresjon og internasjonalisering.

Komiteen anbefaler også at fakultetet innfører flere obligatoriske elementer i studiene. Studentene er i stor grad overlatt til seg selv. Det kan være positivt for deres læring og progresjon dersom fakultetet tar et større ansvar her.

Internasjonalisering

Det internasjonale fokuset på studiet bør bli sterkere.

Fakultetet anbefales å gjøre noe for det skal bli mer kontakt med de norske og utenlandske utvekslingsstudentene, for eksempel ved å ha blandende seminarer.

Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgfagene. Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.

Målbeskrivelse

Målbeskrivelsen kunne med fordel vært klarere på hvilket konkrete kunnskaper og ferdigheter man som ferdigutdannet jurist skal ha.

Pensum og undervisning

Komiteen mener fakultetet bør få et bedre system for kvalitetssikring av pensum, slik at man har sikkerhet for at også litteratur av forfattere utenfor fakultetet blir vurdert.

Fakultetet burde dessuten arbeide for en mer åpen diskusjon om undervisningen. Det er lite heldig at det ikke er tradisjon for slike diskusjoner på fakultetet.

Veiledning

Veiledningen av masteroppgavene kunne bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område, kunne ha felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning.

Komiteen vil også anbefale at fakultetet begrenser bruken av eksterne veiledere uten vitenskapelig kompetanse på masteroppgavene. De eksterne veilederne bør også bli bedre fulgt opp av fakultet. Planene om et sentralisert veilederkurs, og utarbeiding av normer for veiledning er positive tiltak for å bedre dette.

Sensurordningen

Når det gjelder sensur på masteroppgavene, mener komiteen at det bør overveies å utarbeide retningslinjer som reduserer faren for at sensoren som har vært veileder på masteroppgaven, overkjører den andre sensoren.

Praksis

Det anbefales at det lages retningslinjer for praksisordningen. Dette for å klargjøre overfor praksisveiledere hva som forventes av praksisperioden, og for at fakultetet kan få bedre styring med denne.

Ressurser

Det juridiske fakultetet kommer uheldig ut når det gjelder ressurstildeling når man ser på forholdet mellom antall lærere og studenter. Universitetet bør overveie en mer fordelaktig ressurstildeling til Det juridiske fakultet innad som er mer i tråd med Kunnskapsdepartementets sin fordelingsnøkkel.

Når det gjelder tiltak innad på fakultetet i forhold til ressursproblemene, er det kanskje et mulig tiltak å kutte ned på antall valgemner. Det er flere valgemner som har lav oppslutning blant studentene.

H) APPENDIKS

Sakkyndig komité

Den sakkyndige komité har bestått av følgende fire personer:

Student Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen, Universitetet i Bergen

Thommesen er student i masterstudiet i rettsvitenskap som er planlagt avsluttet september 2007. Hun har vært leder i to perioder og nestleder i én periode i Juridisk Studentutvalg, er fast representant i Studieutvalget, og er vararepresentant i Forskningsutvalget ved UiB.

Professor Páll Sigurðsson, Islands universitet

Dr. Juris fra Islands Universitet 1978, og har bl.a. studier fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bonn og Munchen og Institute of Advanced Legal Studies i London. Han er professor fra 1987. Han har undervist, veiledet og forsket på flere områder innen jus, bl. a. privatrett, sjørett, miljørett og rettshistorie. Sigurðsson har vært prodekan og dekan på Det juridiske fakultet ved Islands universitet. Han har vært utnevnt som medlem og har vært leder for flere utvalg og komiteer.

Professor Tore Bråthen, Handelshøyskolen BI

Bråthen er dr. juris i 1998 Universitetet i Oslo. Han er professor i forretningsjuss, og er instituttleder ved Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI. Han er professor II ved Universitetet i Tromsø. Han er fagredaktør for flere fagtidsskrifter, bl.a. for selskapsrett i Norsk Lovkommentar, og har selv en lang publikasjonsliste. Han veileder også flere master- og doktorgradsstudenter, og har vært leder for flere råd og utvalg.

Professor Thomas Wilhelmsson, Helsingfors universitet (komiteens leder)

Thomas Wilhelmsson er prorektor ved Helsingfors universitet. Han er professor i sivil- og handelsrett, og har vært professor siden 1981. Han har hatt ulike stillinger ved Helsingfors universitet. Han har vært lovrådgiver for Justisdepartementet, og har ledet flere komiteer og forskningsprosjekter nasjonalt og internasjonalt. Han har under utdanning hatt opphold ved flere utenlandske institusjoner, bl.a. Oslo, Oxford og Bremen. Han har erfaring fra evaluering av juridisk utdanninger i Sverige og på Island.

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITÉ FOR REVIDERING AV AKKREDITERT MASTER- OG PHD-STUDIER I RETTSVITENSKAP

Fastsatt av NOKUTs styre 29. mars 2006.

Oppgaven til sakkyndig komité er med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 og Kunnskapsdepartementets forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler av 8. september 2005 å:

- 1) Vurdere om mastergrad- og ph.d.-studiene i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø
 - fremdeles tilfredsstillende alle NOKUTs standarder og kriterier for høyere grads- og doktorgradsstudier og
 - holder et tilstrekkelig faglig nivå og har tilfredsstillende dokumenterte resultater slik at akkrediteringen kan opprettholdes
- 2) Begrunne sine vurderinger og gi en entydig konklusjon i en skriftlig rapport
 - Rapporten skal ha vurderinger som institusjonen kan bruke i sitt videre utviklingsarbeid.
 - Rapporten skal kvalitetssikres før den avgis.
- 3) Avgi rapport til NOKUT.

Det formelle vurderingsgrunnlaget til komiteen er:

- Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning vedtatt av NOKUT 25. januar 2006. Det skal legges vekt på utdanningens faglig nivå og dokumenterte resultater.

Komiteens vurdering baseres på følgende materiale:

- Institusjonens selvevaluering, dokumenterte resultater og annet relevant skriftlig materiale som NOKUT og/eller komiteen anser som nødvendig for vurderingen.
- Komiteens erfaringer fra institusjonsbesøk.

Oppdraget avsluttes med NOKUTs vedtak.

UTDRAG FRA NOKUTs FORSKRIFT OM STANDARDER OG KRITERIER FOR AKKREDITERING AV STUDIER

Fastsatt av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) 25.01.2006 med hjemmel i Kunnskapsdepartementets forskrift av 08.09.2005 nr. 1040 om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-2 Standarder og kriterier for akkreditering av studier på høyere grads nivå.

§ 2-2 (1) Studiet skal oppfylle departementets forskrift om krav til mastergrad.

§ 2-2 (2) Det skal foreligge en plan for studiet.

1. Studiet skal ha et dekkende navn.
2. Av planen skal det framgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r).
3. Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå.
4. Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det framgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse.
5. Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning.
6. Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål.
7. Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet.
8. Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode.
9. Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt, og skal være egnet for å nå studiets mål.
10. Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

§ 2-2 (3) Institusjonen skal ha et stabilt fagmiljø knyttet til studiet.

1. Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres.
2. Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen.
3. Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer.
4. Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r).
5. Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk.
6. For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes.

§ 2-2 (4) Infrastrukturen skal være tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål.

1. Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter.
2. Studenter skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT-ressurser.
3. Bibliotek tjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå.
4. Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning.

§ 2-2 (5) Institusjonen skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet.

§ 2-2 (6) Det skal være ordninger for internasjonalisering på studiet.

§ 2-2 (7) Institusjonen skal redegjøre for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring.

Program for institusjonsbesøk - Universitetet i Oslo

Møterom: Kollegieværelset, Urbygningen (Domus Academica)

Tid	Tema
19. juni 2007	
08.30 – 09.30	Formøte for komiteen
09.30 – 10.30	Møte med rektor, studiedirektør, dekan, studiedekan, JSU-leder og stud.jur
	Pause
10.45 – 11.45	Møte med studenter 1., 3. avdeling og student på engelskspråklig masterprogram
11.45 – 12.30	Arbeidslunsj for komiteen
12.30 – 13.15	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet mastergradsstudiet (etablerte tilsatte)
	Pause
13.30 – 14.15	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet mastergradsstudiet (nyere tilsatte)
	Pause
14.30 – 15.30	Møte med studieansvarlig, studieleder for mastergradsstudiet, forskningskonsulenten, internasjonal koordinator
15.30 – 16.30	Praksisveiledere (intern og ekstern), timelærere, sensorer
	Pause
16.45 – 17.45	Arbeidsgivere / avtakere
17.45 – 19.00	Møte for komiteen
20. juni 2007	
08.00 – 09.30	Besiktigelse av infrastruktur
09.30 – 10.30	Møte med doktorgradsstudentene
	Pause
10.45 – 11.45	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet doktorgradsstudiet
11.45 – 12.30	Arbeidslunsj med komiteen
12.30 – 13.30	Møte med FoU-ansvarlig, programansvarlig for doktorgradsstudiet
13.30 – 14.30	Pause og arbeidsmøte for komiteen
14.30 – 15.30	Møte med rektor, studiedirektør, dekan, studiedekan, JSU-leder og stud.jur
15.30 – 17.00	Avsluttende arbeidsmøte for komiteen

Dokumentasjon benyttet i revideringen

- Selvevaluering for mastergradsstudiet i rettsvitenskap, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, desember 2006
- Oppdatering av selvevalueringen, 31.05.2007
- Rapport 7. mai 2007 - Kartlegging av ressursinnsats til undervisning
- Uttalelse fra Juridisk studentutvalg (med vedlegg - budsjett og JSU handlingsplan 2007)
- Faglige prioriteringer
- Fakultetsstyret – budsjettsak
- Notat 18.06.07 v E. Roll - Korrigerende opplysninger til selvevaluering for mastergradsstudiet i rettsvitenskap...
- Tabell 11a Vitenskapelig publisering 2006 (DBH)
- Tabell 11b Forskningsresultater ved fakultetet (UiO)
- Et utvalg av masteroppgaver fordelt på ulike karakterer (framlagt til gjennomsyn under institusjonsbesøket)